PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. szeptember 16.[1]

I – Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amelyet a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) (Görögország) terjesztett elő, olyan nemzeti jogszabály közösségi joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára irányul, amely a korinthoszi mazsolatermelő területeket különböző régiókra osztja fel, e régiók között a mazsola forgalmára tilalmat állít fel, és megállapítja azon kikötők kizárólagos listáját, amelyeken keresztül a mazsolák exportálhatóak.

II – Jogi háttér

A – *Az Unió joga*

1. Elsődleges jog

2. Az EK 29. cikk szerint „[a] tagállamok között tilos a kivitelre vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés”.

3. Az EK 30. cikk úgy rendelkezik, hogy „[a] 28. és a 29. cikk rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárukra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket a közerkölcs, a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei”.

4. Az EK 32. cikk (1) bekezdése értelmében „[a] közös piac kiterjed a mezőgazdaságra és a mezőgazdasági termékek kereskedelmére. »Mezőgazdasági termékek« a termőföld, az állattenyésztés és a halászat termékei, valamint az ezekhez a termékekhez közvetlenül kapcsolódó első feldolgozási szint termékei.”

5. „Ugyanezen cikk (2) bekezdése kimondja, hogy [h]a a 33–38. cikk másként nem rendelkezik, a közös piac létrehozására

1 – Eredeti nyelv: francia.

megállapított szabályokat a mezőgazdasági termékekre is alkalmazni kell".

6. Az EK 32. cikk (3) értelmében a mezőgazdasági termékeket az EK I. mellékletében található lista sorolja fel, amely 8. árucsoportjában tünteti fel az „Élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió; citrus- és dinnyefélék héj[át]".

7. Az EK 34. cikk (1) és (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A 33. cikkben megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében létre kell hozni a mezőgazdasági piacok közös szervezését.

Ez a piacszervezés, az érintett terméktől függően, az alábbi formák valamelyikét ölti:

a) közös versenyszabályok.

b) a különböző nemzeti piaci rendtartások kötelező összehangolása,

c) egy európai piaci rendtartás.

(2) Az (1) bekezdés értelmében létrehozott közös piacszervezés a 33. cikkben megfogalmazott célkitűzések eléréséhez szükséges minden intézkedést magában foglalhat, így különösen árszabályozást, különböző termékek előállításához és piaci értékesítéséhez nyújtott támogatást, raktározási és készletgazdálkodási szabályokat, valamint közös mechanizmust a behozatal és a kivitel stabilizálására.

A közös piacszervezés a 33. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására korlátozódik, és a termelők vagy a fogyasztók közötti minden megkülönböztetést kizár a Közösségen belül.

Egy esetleges közös árpolitikának közös ismérveken és egységes számítási módszereken kell alapulnia."

2. A korinthoszi mazsola vonatkozásában az alapeljárás időpontjában alkalmazandó másodlagos jog

8. A feldolgozott gyümölcs- és zöldségtermékek piacának közös szervezéséről szóló 1996. október 28-i 2201/96/EK tanácsi rendelet (a

továbbiakban 2201/96 rendelet)[2] 1. cikkében úgy rendelkezik, hogy az általa kialakított közös piacszervezés többek között kiterjed a szárított szőlőre is (NC 0803 20 kód).

3. Az oltalom alatt álló eredetmegjelölésekre vonatkozó másodlagos jog

9. A 2081/92/EGK tanácsi rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló 1107/96/EK rendelet mellékletének kiegészítéséről szóló 1998. július 17-i 1549/98/EK bizottsági rendelet[3] engedélyezte a „Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα" (Korinthiaki Stafida Vostitsa) elnevezés oltalom alatt álló eredetmegjelölésként (a továbbiakban OEM) való nyilvántartásba vételét.

10. Az egyes elnevezéseknek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről (Σταφίδα Ζακύνθου [Stafida Zakynthou] [OEM], Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich [OFJ], Chodské pivo [OFJ]) szóló 2008. május 30-i 483/2008/EK bizottsági rendelet[4], az 510/2006/EK rendeletnek[5] megfelelően határozott a „Σταφίδα Ζακύνθου"-nak („Stafida Zakynthou" – zakinthoszi mazsola) az oltalom alatt álló eredetmegjelölések nyilvántartásába történő bejegyzéséről.

B – *A nemzeti törvényi és rendeleti szabályozás*

11. A korinthoszi mazsolára vonatkozó védő- és ennek exportját támogató intézkedésekről és egyéb kapcsolódó kérdésekről szóló 553/1997. sz. törvény (FEK A'73) (a továbbiakban 553/1977. sz. törvény) különbséget tesz a Görögországban a korinthoszi mazsolát termelő egyes régiók között, és megállapítja az említett mazsola szállításának és kivitelének feltételeit.

12. Az 1. cikk így rendelkezik:

„(1) Az a terület, ahol a »korinthoszi«-nak nevezett mazsolaszőlő fajtát termelik, az alábbi régiókra oszlik:

a) az A régió, amely Aigialeia körzetet, és az Akhaia tartománybeli korábbi Erineo, Krathida, valamint Felloi községeket, továbbá Korinthosz tartományt foglalja magában;

2 – HL L 297., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 20. kötet, 83. o.

3 – HL L 202., 25. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 23. kötet, 235. o.

4 – HL L 141., 11. o.

5 – A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 2006. március 20-i rendelet (HL L 93., 12. o.).

b) a B régió, amely Zakinthosz és Cephalonia tartományt, Lefkada szigetét, Ilea tartományt, Akhaia tartományt (Aigialeia körzete, a korábbi Eineo, Krathida, valamint Felloi községek kivételével) és Messénia tartományt foglalja magában.

(2) Az A régióban tilos a B régióból származó korinthoszi mazsola behozatala, tárolása, csomagolása és exportja.

(3) Az A régióból származó korinthoszi mazsola B régióba történő bevitele engedélyezett, továbbá a jelen törvény 2. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt feltételekkel engedélyezett az A régióból származó, és a B régióban termelt mazsolához kevert mazsola exportja.

(4) Tilos Aigialeia körzetből, és az Akhaia tartománybeli korábbi Erineo, Krathida, valamint Felloi községekből származó korinthoszi mazsola Korinthosz tartományba történő behozatala és e tartományban való csomagolása, és viszont".

13. A 2. cikk szerint:

„(1) Az A régióból származó és e régióban csomagolt, exportra szánt korinthoszi mazsolát tartalmazó csomagolásokon minden esetben fel kell tüntetni az »A« betűt, továbbá:

a) a »ΒΟΣΤΙΤΣΑ« (»VOSTIZZA«) megjelölést, ha az Aigialeia körzetben és az Akhaia tartománybeli korábbi Erineo, Krathida vagy Felloi községekben termelt és csomagolt, Aigio kikötőjén keresztül exportra kerülő korinthoszi mazsoláról van szó;

b) a »ΚΟΡΦΟΣ« (»KORFOS«, »GULF«) megjelölést, ha Korinthosz tartományban termelt és csomagolt, Kiato vagy Korinthoszi kikötőjén keresztül exportra kerülő korinthoszi mazsoláról van szó;

(2) A fent említett régiókból származó korinthoszi mazsola különböző csomagolásaiban elhelyezhetőek a »Vostizza« vagy a »Gulf« megjelölések minőségére, vagy általában a jelentésére vonatkozó prospektusok vagy reklámnyomtatványok.

(3) Az A és B régióból származó mazsolaszőlő keverékéből létrehozott, és a B régióban csomagolt korinthoszi mazsola csomagolásán minden esetben fel kell tüntetni a »PROVINCIAL« megjelölést, emellett feltüntethető a csomagolás helyének megnevezése is.

(4) A B régióban termelt és csomagolt, exportra szánt korinthoszi mazsola csomagolásán minden esetben fel kell tüntetni a »PROVINCIAL« megjelölést, valamint az

alábbi kifejezéseket, amelyet más csomagoláson nem szabad elhelyezni:

a) a »ZANTE« megjelölést a Zakinthoszban termelt és csomagolt, valamint általában a Zakinthosz szigetéről származó, és a B régióban csomagolt olyan korinthoszi mazsolák esetén, amelyeket a B régió valamely kikötőjén keresztül exportálnak;

b) a »CEPHALLONIA« megjelölést a Cephaloniában vagy Lefkadában termelt és csomagolt, valamint általában a Cephalonia tartományból vagy Lefkada szigetéről […] származó, és a B régióban csomagolt olyan korinthoszi mazsolák esetén, amelyeket a B régió valamely kikötőjén keresztül exportálnak;

c) az »AMALIAS« megjelölést az amaliadai térségben csomagolt, valamint általában az amaliadai térségből […], Ileia tartományból […] származó, és a B régióban csomagolt olyan korinthoszi mazsolák esetén, amelyeket a B régió valamely kikötőjén keresztül exportálnak;

d) a »PYRGOS« megjelölést az Ileia tartomány pyrgosi vagy katakoloni térségében csomagolt és Katakolon kikötőjén keresztül exportált korinthoszi mazsolák esetén;

e) a »PATRAS« megjelölést a patrasi térségében csomagolt és Patras kikötőjén keresztül exportált korinthoszi mazsolák esetén;

f) a »KALAMATA« megjelölést a kalamatai térségében csomagolt és Kalamata kikötőjén keresztül exportált korinthoszi mazsolák esetén.

[…]."

14. Az 553/1977. sz. törvény 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szabályozza a korinthoszi mazsola exportjának feltételeit:

„A korinthoszi mazsola az alábbi feltételekkel vihető külföldre:

a) a »Vostizza« megjelölésű mazsola Aigio kikötőjéből;

b) a »Gulf« megjelölésű mazsola Korinthosz vagy Kiato kikötőjéből;

c) a »Zante«, »Cephalonia« és »Amalis« megjelölésű mazsolák a B régió exportot ellátó kikötőiből;

d) a »Pyrgos« megjelölésű mazsola Katakolon kikötőjéből;

e) a »Patras« megjelölésű mazsola Patras kikötőjéből;

f) a »Kalamata« megjelölésű mazsola Kalamata kikötőjéből.

[…].”

15. Ugyanezen cikk (2) bekezdése annak megállapításával folytatja, hogy „[a]mennyiben a hajók nem tudják megközelíteni Aigo vagy Korinthosz nomoszainak kikötőit, vagy nem tudnak berakodni ezekben a kikötőkben, feltéve, hogy a rakomány azonosíthatósága biztosított, a szállítmány Patras kikötője felé átirányítható.”

16. A (4) cikk így fogalmaz:

„(1) A korinthoszi mazsola védelmére vonatkozó rendelkezések megalkotásáról és a Mazsolaszőlővel foglalkozó Autonóm Testület létrehozásáról szóló 2490/1955. sz. törvény 54. cikkének (1) és (2) bekezdése helyébe a törvény módosításáról szóló 3541/1956. sz. törvény 5. cikke alapján az alábbi rendelkezések lépnek:

»1. A csomagolt és exportra kerülő mazsola minőségének javítása érdekében a mazsolacsomagoló üzemek üzemeltetői, a szárított szőlő feldolgozását végző vagy ezen folyamatban közreműködő üzemek szolgáltatásait nyújtó személyek kötelesek a szárított szőlő feldolgozása folyamán keletkezett hulladékot az ASO raktárak egyikébe szállítani. Ez a hulladék az exportra kerülő vagy országon belüli fogyasztásra szánt mazsola nettó mennyiségének alacsony százalékát teszi ki. Ennek a százaléknak megfelelő mennyiséget kell az ASO adott leányvállalatának raktárába szállítani, a fentieknek megfelelően exportra kerülő vagy országon belüli fogyasztásra szánt mazsola feldolgozásából származó egyéb hulladékokkal együtt, azzal, hogy az exportra kerülő vagy országon belüli fogyasztásra szánt mazsolával összefüggő többletmennyiséget az adott gazdasági évben kompenzálni kell«.”

17. Az 1993. november 22-i 442597. sz. mezőgazdasági miniszteri rendelet a „Vostizza” elnevezést nemzeti szinten a „korinthoszi fekete mazsolaszőlő” változataiból Aigialeia körzet területén készített mazsola oltalom alatt álló eredetmegjelölésének ismerte el.

18. Az 1999. november 4-i 39946. sz. mezőgazdasági miniszteri rendelet határozza meg azokat a feltételeket, amelyek esetén minőségi okokból meghatározott mennyiségű szőlőt kell kivonni a feldolgozásból, és létrehozza a kivont mennyiségek összegyűjtéséért és kezeléséért felelős szervet.

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

19. A K. Fragkopoulos kai SIA O.E. az alapeljárás idején Kakavetsos-Fragkopoulos AE Eperxergasias kai Emporias Stafidas (a továbbiakban: Fragkopoulos) a görög jog szerinti közkereseti társasággá alakult át, amelynek fő tevékenységi köre a korinthoszi mazsola szállítása, feldolgozása és forgalmazása. A Fragkopoulos székhelye a korinthoszi Kiatóban van.

20. A görög jogi szabályozás a korinthoszi mazsolatermesztő területeket két régióra, az A és a B régióra osztja fel. A B régióból származó mazsolát ez a szabályozás rosszabb minőségűnek ismeri el az A régióban előállítotthoz képest. Következésképpen a B régió termelői, abból a célból, hogy saját korinthoszi mazsolájukhoz keverjék, behozhatnak a régiójukba az A régióban előállított korinthoszi mazsolát. A B régióból származó korinthoszi mazsola e régión belül szabadon szállítható, és az 553/1977 törvény termékek címkézésére vonatkozó rendelkezéseinek betartása mellett szabadon exportálható. Az A és B régió mazsola keverékének csomagolása és kereskedelme esetén a B régió termelőinek a nemzeti jogi szabályozás szerint kell eljárniuk, amely előírja, hogy a „Provincial" megnevezést, majd a származási terület – amely alapján a fogyasztó megtudhatja, hogy valóban korinthoszi mazsolák keverékéről van szó – megjelölését tartalmazó címkét alkalmazzák a terméken. Ezzel szemben, a B régióból az A régió felé a korinthoszi mazsola nem szállítható. Más szóval, az A régió termelője nem hozhat be a régiója területére a B régióból származó mazsolát. Ebben a B régióban kizárólag a „Stafida Zakynthou" (zakinthoszi mazsola) került bejegyzésre az Unió oltalom alatt álló eredetmegjelölések nyilvántartásába 2008-ban.

21. Az A régiót, amelyben termelt korinthoszi mazsolát jobb minőségűnek nyilvánították, további két alrégióra osztották. Az A régió első alrégiója az úgynevezett „Vostizza" mazsolát állítja elő, amelyet nemzeti szinten 1993 óta ismernek el OEM-ként, Uniós szinten 1998 óta. A második alrégióban termelt mazsola minősége, noha jobb, mint a B zónából származó mazsoláé, ugyanakkor nem éri el az A régió első alrégiójában termelt mazsoláét. Az A régió első és második alrégiójában letelepedett termelők nem hozhatnak be a másik alrégióból származó mazsolát.

22. Emellett valamennyi alrégióhoz a nemzeti jogi szabályozásban megnevezett kikötőket rendeltek, és az ezen alrégiókból származó mazsolák exportjához kizárólagosan ezek vehetőek igénybe[6].

6 – Lásd az 553/1977. sz. törvény 3. cikkét.

23. A nemzeti szabályozás értelmében a Fragkopoulos tehát az A régióban, egészen pontosan annak második alrégiójában telepedett le, amelyre OEM nem vonatkozik, és amely alrégió a „Gulf” kategóriájú mazsolaszőlőt termeli. A Fragkopoulos az általa forgalmazott teljes mazsolamennyiséget külföldre exportálja. A tárgyaláson pontosította, hogy a termelésének 90%-át az Unió tagállamaiba szállítja, a fennmaradó 10%-ot pedig harmadik államokba viszi ki.

24. 2001 júniusában régiója termelésének folyamatos csökkenése miatt a Fragkopoulos kérte a Korinthosz nomosz önálló kerületének regionális mezőgazdasági igazgatóságától, hogy engedélyezze számára bármilyen, azaz akár a B régióból, akár az A régió első alrégiójából származó korinthoszi mazsolaszőlőnek kiatói területen, tehát Korinthosz nomoszban található üzemébe történő szállítását, és ottani feldolgozását. A Fragkopoulos rámutatott, hogy termelési kapacitása nagyban meghaladja a kizárólag a „Gulf” kategóriába tartozó szőlő feldolgozásához és csomagolásához szükséges mértéket, és hogy üzemei fejlesztésére jelentős beruházásokat valósított meg, továbbá, hogy a tevékenysége fenntartásához szükséges elegendő mennyiségű alapanyag nélkül nemsokára csődbe jut.

25. Korinthosz nomosz önálló kerületének regionális mezőgazdasági igazgatósága 2001. június 27-i 10037. sz. határozatában azzal az indokkal utasította el a Fragkopoulos kérelmét, hogy az 553/1977. sz. törvény egyértelműen fogalmaz abban a kérdésben, hogy a korinthoszi nomoszban kizárólag az A régió második alrégiójából származó mazsolaszőlőt lehet forgalmazni, tárolni, feldolgozni vagy csomagolni, és a B régióból vagy az A régió első alrégójából származó szőlő nem szállítható az A régió második alrégiójának területére.

26. 2001. szeptember 17-én a Fragkopoulos keresetet nyújtott be a Symvoulio tis Epikrateias-hoz, és kérte, hogy ez utóbbi semmisítse meg a 2001. június 27-i 10037. sz. határozatot. Véleménye szerint ugyanis az 553/1977. sz. törvény elfogadhatatlan módon korlátozza gazdasági szabadságához és a szabad versenyhez való jogát. Emellett ez a törvény a B régióban letelepedett termelőket az A régió termelőihez képest vitathatatlanul kedvezőbb helyzetbe hozza. Tekintve, hogy a B régió termelői az A régióból származó szőlőt behozhatnak a területükre, ezért ezáltal csökken az ez utóbbi régióban rendelkezésre álló alapanyag mennyisége, így az A régióban működő vállalkozások kihasználatlanok. Amennyiben a B régióban letelepedett vállalkozások több alapanyaggal rendelkeznek, termelésük megnő, és versenyhelyzetük javul. A Fragkopoulos állítása szerint a korinthoszi tartományban megtermelt összes mazsolaszőlőt, 9000 tonnát, öt vállalkozás dolgozza fel, míg a B régióban négy vállalkozás 20 000 tonnát dolgoz fel. A Fragkopoulos szerint ilyen feltételek mellett nagy az A régióban található vállalkozások gazdasági hanyatlásának

veszélye. Emellett kevésbé szigorú intézkedésekkel is elérhető a jogi szabályozás célja, azaz az A régió mazsolája, különösen a „Vostizza" mazsola minőségének védelme érdekében annak megakadályozása, hogy a B régió mazsoláját az A régióban ez utóbbi régió mazsolájával keverjék össze. Fragkopoulos hozzáteszi, hogy nem arra kér engedélyt, hogy a korinthoszi mazsola különböző változatait keverhesse össze az üzemében, vagy hogy csökkenthesse a minőséget, csupán azt kéri, hogy más régiókból származó korinthoszi mazsolát is behozhasson, feldolgozhasson és exportálhasson az 553/1977. sz. törvény 2. cikkében a címkézés vonatkozásában meghatározott előírások betartása mellett. Ezzel összefüggésben számára nincs jelentősége annak, hogy az A régió első alrégiójából származó mazsola elveszti OEM minősítését, ha beszállítják Fragkopoulos alrégiójába, a Fragkopoulos csak a termelését kívánja megnövelni anélkül, hogy OEM-ként elismert terméket akarna forgalmazni. Ezen okok miatt véli úgy a Fragkopoulos, hogy a nemzeti jogi szabályozás ellentétes az EK 28. és az EK 29. cikkel, valamint az EK 34. cikk (2) bekezdésével.

27. A Symvoulio tis Epikrateias – az uniós jog értelmezésével kapcsolatos problémával szembesülve – felfüggesztette az eljárást, és 2009. május 8-án benyújtott előzetes döntéshozatalra utaló határozatában az EK 234. cikk alapján a következő három kérdést terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„1) Egy olyan vállalkozás, mint a felperes, amely mazsola feldolgozásával és kiszerelésével foglalkozó, az ország meghatározott régiójában letelepedett vállalkozás, amelyben a törvény tiltja, hogy az ország más régióiból származó, különböző fajtájú mazsolaszőlőt szállítsanak feldolgozás és csomagolás céljából, amelynek következtében a vállalkozás számára lehetetlen a hivatkozott fajtájú mazsolaszőlőkből nyert mazsola exportja, hivatkozhat-e arra a bíróság előtt, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ellentétesek az EK 29. cikkel?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, a jelen jogvitára vonatkozó görög nemzeti rendelkezésekhez hasonló olyan rendelkezések, amelyek egyrészt tiltják az ország különböző régióiból származó mazsolaszőlő behozatalát, tárolását és feldolgozását egy olyan meghatározott régióban, ahol csak a helyben kivitel céljából termelt mazsolaszőlő feldolgozása engedélyezett, másrészt pedig az oltalom alatt álló eredetmegjelölés elismerésének lehetőségét kizárólag azon mazsolaszőlő tekintetében ismerik el, amelyet a származása szerinti régióban dolgoztak fel és csomagoltak, ellentétesek-e vagy sem az EK 29. cikkel, amely tiltja az export

mennyiségi korlátozását, és tilt minden azonos hatású intézkedést?

3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén, a tagállam nemzeti törvénye által földrajzilag meghatározott termék minőségének védelme, amely termék tekintetében nem került elismerésre annak lehetősége, hogy olyan különleges megkülönböztető jellel rendelkezzen, amely általánosan elismert, egy meghatározott földrajzi területről való eredetéhez kötődő kiváló minőségére és egyediségére utal, az EK 30. cikk értelmében olyan közérdeken alapuló jogszerű célkitűzésnek minősül-e vagy sem, amely lehetővé teszi az EK 29. cikktől való eltérést, amely cikk tiltja a szóban forgó termék exportjának minőségi korlátozását, és tilt minden azonos hatású intézkedést?"

IV – A Bíróság előtti eljárás

28. Az alapeljárás felperese, a görög kormány, a holland kormány és az Európai Bizottság benyújtották írásbeli észrevételeiket a Bíróságnak.

29. A 2010. július 8-i tárgyaláson az alapeljárás felperese, a görög kormány és a Bizottság szóban is előadta észrevételeit.

V – Jogi elemzés

A – *Előzetes megjegyzések*

30. A kérdést előterjesztő bíróság kérdései megfogalmazásakor az EK 29. cikkre koncentrált. Ugyanakkor a nemzeti jogszabálynak az Unió elsődleges jogával való összeegyeztethetőségének értékelése előtt azt is meg kell vizsgálnom, hogy van-e olyan másodlagos jogi rendelkezés, amely ezen előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében használható. Ráadásul a felperes az EK 28. cikk szerint tiltott intézkedésre is hivatkozik. Ennek megfelelően tehát előzetesen, egymás után meg kell vizsgálnom ezt a két kérdést ahhoz, hogy biztosítani lehessen a kérdést előterjesztő bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges lehet az előtte folyamatban lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdése megfogalmazásakor, akár nem[7].

31. Először is, a korinthoszi mazsolát az 1234/2007/EK rendelettel, az úgynevezett „az

7 – A 83/78. sz. Redmond-ügyben 1978. november 29-én hozott ítélet (EBHT 1978., 2347. o.) 26. pontja; a 20/87. sz. Gauchard-ügyben 1987. december 8-án hozott ítélet (EBHT 1987., 4879. o.) 5. pontja; a C-230/98. sz. Schiavon-ügyben 2000. május 18-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3547. o.) 37. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; a C-469/00. sz. Ravil-ügyben 2003. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-5053. o.) 27. pontja, valamint a C-205/07. sz. Gysbrechts és Santurel Inter ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-9947. o.) 31. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

egységes közös piacszervezésről szóló rendelettel"[8] 2008. január 1-jén bevezetett, a feldolgozott gyümölcs- és zöldségtermékek közös piacszervezése szabályozza. Az alapeljárásban szereplő tényállás idején a korinthoszi mazsolát a 2201/96 rendelettel és különböző, kifejezetten a mazsolaszőlőre vonatkozó végrehajtási rendelettel[9] létrehozott közös piacszervezés szabályozta.

32. Ugyanakkor, véleményem szerint ezek a rendeletek nem tartalmaznak olyan kifejezett rendelkezéseket, amelyek alapján a nemzeti törvény összeegyeztethetősége megállapítható lehetne. A mazsola nemzeti területek közötti szállításának feltételei ugyanis, éppúgy, mint a mazsola exportjára vonatkozó feltételek, önmagukban nem képezik részét a közös piacszervezésnek. Ez utóbbi például felállítja a termesztéshez nyújtott támogatás elvét[10], az érintett áruk raktározási ügynökségek általi felvásárlásának feltételeit[11], és lehetővé teszi a szárított szőlőre vonatkozó minimális importár, valamint kiegyenlítő vám alkalmazását[12]. A kifejezetten a szárítottszőlő-piac közös szervezésére vonatkozó végrehajtási rendeletek pontosították a szárítottszőlő-fajták termesztésére szakosodott területekre szánt támogatás (az 1621/1999/EK rendelet), a raktározásra vonatkozó szabályok (az 1622/99/EK rendeletnek a jelen ügy tényállása időpontjában irányadó változata), a szárított szőlő egyes fajtáinak minimális forgalmazási jellemzői (az 1666/99/EK rendelet) alkalmazásának szabályait.

33. A közös piacszervezés és a végrehajtási rendeletei tehát főleg technikai természetűek, amelyeknek az alapügy tényállásával fennálló kapcsolata nem tűnik nyilvánvalóan döntő erejűnek. Egyedül a 2201/96 rendelet 21. cikkének (2) bekezdése említi kifejezetten a bármilyen mennyiségi jellegű korlátozás vagy azzal azonos hatású intézkedés alkalmazásának általános tilalmát, azonban ez is csupán

8 – A mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i tanácsi rendelet (HL L 299., 1. o.).

9 – Lásd a jelen indítvány 8. pontját. A 2201/96 rendeletet 1996 és 2011 (az alapügyben indított kereset benyújtásának időpontja) között a következő rendeletek módosították: az 1997. október 30-i 2199/97/EK tanácsi rendelet (HL L 303., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 22. kötet, 72. o.), az 1999. december 14-i 2701/99/EK tanácsi rendelet (HL L 327., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 17. kötet, 462. o), a 2000. december 4-i 2699/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 311., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 31. kötet, 31. o.) és a 2001. június 19-i 1239/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 171., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 32. kötet, 444. o). Ebben az időszakban a következő végrehajtási rendeleteket fogadták el: az egyes szárított szőlőféleségek előállítására termesztett szőlőfajták termesztéséhez nyújtott támogatásról szóló 1999. július 22-i 1621/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 192., 21.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 26. kötet, 163. o), a feldolgozatlan mazsolaszőlő és a feldolgozatlan aszalt füge tárolásáról szóló, 1999. július 23-i 1622/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 192., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 26. kötet, 175. o.) és a szárított szőlő egyes fajtáinak minimális forgalmazási jellemzőiről szóló, 1999. július 28-i 1666/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 197., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 26. kötet, 204. o.).

10 – Lásd a 2201/96 rendelet 7. cikkét.

11 – Ugyanott, 9. cikk.

12 – Ugyanott, a 13. cikk (2), (4) és (6) bekezdése.

a harmadik országból történő behozatalra vonatkozik.

34. Ugyanakkor az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a behozatalra és a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések megszüntetéséről szóló EK 28. és EK 29. cikket általánosságban a közös piacszervezés szerves részének kell tekinteni[13], ami magyarázatul szolgálhat arra, hogy miért nem rendelkezik ebben a kérdésben a 2201/96 rendelet. Ennélfogva a hagyományosan a kereskedelmi ügyletek szabadságán[14] és a bármely termelő számára szabadon hozzáférhető piac elvén[15] alapuló, a közös piacszervezés által felállított alapelvekkel összeegyeztethetetlen minden olyan nemzeti rendelkezés vagy intézkedés, amely módosíthatja az import- vagy exportforgalmat[16], más szóval, amely a Közösségen belüli kereskedelem akadályozására alkalmas[17]. A közös piacszervezés fennállása, még ha megszövegezésében nem veszi is át az EK-Szerződés vonatkozó rendelkezéseit, nem mentesítheti a tagállamokat jogi szabályozásuknak az említett rendelkezések fényében történő felülvizsgálatától, mivel a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az átmeneti időszak lejárata után az EK 32. cikk(2) bekezdésének szövege alapján többé nem szükséges a közös piacszervezésre vonatkozó rendeletekben megismételni a Szerződésben felállított tilalmakat[18]. Ugyanakkor véleményem szerint erre a kérdésre vissza kell térni, mivel egy adott ágazatban fennálló közös piacszervezés a Bíróságot egy, az EK 29. cikk által tiltott nemzeti intézkedés fennállásának megállapítására általában alkalmazottól kissé eltérő vizsgálat alkalmazására késztette[19].

35. Másodsorban, mivel egyértelmű, hogy a közös piacszervezés fennállásának ellenére a vizsgálat annak megítélésére irányulhat, hogy az 553/1977. sz. törvény összeegyeztethető-e az Unió elsődleges jogának rendelkezéseivel, felmerülhet a kérdés, hogy vizsgálatunk során kiindulhatunk-e az EK 28. cikk esetleges megsértéséből.

36. A Fragkopoulos ugyanis azt állítja, hogy az 553/1977. sz. törvény 1. cikke a behozatalra

13 – A 29/82. sz. van Luipen-ügyben 1983. február 3-án hozott ítélet (EBHT 1983., 151. o.) 8. pontja és a C-44/94. sz. Fishermen's Organisations és társa ügyben 1995. október 17-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-3115. o.) 52. pontja.

14 – A 94/79. sz. Vriend-ügyben 1980. február 26-án hozott ítélet (EBHT 1980., 327. o.) 8. pontja és a fent hivatkozott van Luipen-ügyben hozott ítélet 8. pontja.

15 – A fent hivatkozott Redmond-ügyben hozott ítélet 57. pontja.

16 – Ugyanott, 58. pont.

17 – A fent hivatkozott van Luipen-ügyben hozott ítélet 8. pontja.

18 – A 251/78. sz. Denkavit Futtermitel ügyben 1979. november 8-án hozott ítélet (EBHT 1979., 3369. o.,) 3. pontja. Bár ez az EGK-Szerződés 30. cikkével (később az EK-Szerződés 30. cikke, jelenleg, módosítást követően, EK 28. cikk) összefüggésben hozott megoldás az adott ügyre vonatkozott, úgy vélem, hogy a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalma vonatkozásában is alkalmazható. A Bíróság egyúttal azt is megállapította, hogy noha a Bizottság javaslata szerint módszertani jellegű megfontolásokból mellőzte a Szerződés rendelkezéseinek kifejezett említését, az EGK-Szerződés 30.és 34. cikkét a Bíróság előtt folyamatban lévő ügyben vizsgált közös piacszervezés szerves részének kell tekinteni (lásd a fent hivatkozott Redmond-ügyben hozott ítélet 54. és 55. pontját).

19 – Lásd a jelen indítvány 49. és azt követő pontjait.

vonatkozó mennyiségi korlátozást is megvalósít, amennyiben eltérést nem engedő módon megtiltja a B régióból vagy az A régió első alrégiójából származó korinthoszi mazsola „behozatalát" az A régió második alrégiójába. Tény, hogy ez a tilalom nem tartalmaz határokon átnyúló elemet, hiszen kizárólag egy tagállam különböző régióinak határait érinti, azonban az alapügy felperesének véleménye szerint a Bíróság nem tesz különbséget aszerint, hogy államok közötti vagy államon belüli határokról van szó. Gondolatmenetének alátámasztására a Fragkopoulos a Simitzi[20] és a Carbonati Apuani[21] ügyekben hozott ítéletekre hivatkozik.

37. Ebben a két ítéletben a Bíróságnak – a jelen ügytől jelentős mértékben eltérően – a vámmal azonos hatású díjak fennállásáról kellett döntenie, és kizárólag ezen sajátos körülmények vonatkozásában jutott arra a következtetésre, hogy egy tagállam belső határain való átlépés időpontjában beszedendő díjak is lehetnek ilyen díjak. A fent hivatkozott Simitzi-ügyben hozott ítéletben egészen pontosan egy másik tagállamból vagy ilyen tagállamba irányuló, a Dodekanészosz határán keresztül történő behozatal vagy kivitel esetén beszedett behozatali és kiviteli díjakról volt szó, így a Bíróság nem az EK 28. cikket alkalmazta, noha az alapeljárás felperese, aki görög állampolgár volt, más tagállamokból importált árucikkeket. A fent hivatkozott Carbonati Apuani ügyben a Bíróság egy, az adott önkormányzat területén kifejtett márványnak az önkormányzat területén kívülre történő elszállításakor kivetett díjat minősített vámmal azonos hatású díjnak anélkül, hogy a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fennállásának kérdése felmerült volna.

38. Nem igazán látom, a Bíróság milyen alapon tekintheti a nemzeti jogszabály 1. cikkét az EK 28. cikk hatálya alá tartozónak. A Görögországban termesztett korinthoszi mazsolaszőlő a görög terület különböző régiói között történő, az 553/1977. sz. törvény által korlátozott szállítása semmilyen szempontból nem minősül az uniós jog értelmében vett behozatalnak. A kérdést előterjesztő bíróság másrészről előzetes döntéshozatal iránti kérelmében megállapította, hogy, noha a görög jogalkotó a „behozatal" szót alkalmazta az 553/1977. sz. törvényben, ezt nem szó szerint, sokkal inkább a „beszállítás"[22] jelentésében kell értelmezni, amelyet egy tagállam különböző régiói közötti áruforgalom leírására sokkal megfelelőbbnek tartok. Ráadásul, amint a görög kormány a tárgyaláson rámutatott, az 553/1977. sz. törvény nem érinti – a korinthoszi mazsolára vonatkozó

20 – A C-485/93. és a C-486/93. sz. egyesített ügyekben 1995. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2655. o.).

21 – A C-72/03. sz. ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8027. o.). Az alapeljárás felperese különösen ezen ítélet 23. pontjára hivatkozik.

22 – Lásd az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 6. pontját.

egyéb nemzeti rendelkezésekhez képest nem nagyobb mértékben – a más tagállamokból történő szárított szőlőbehozatalt. Mindenesetre ez nem tárgya a vizsgálat alá vont nemzeti jognak. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság kérelmében az EK 29. cikkre összpontosított[23].

B – *Az első és a második kérdésről*

39. Az első kérdés nagyobb nehézség nélkül megválaszolható, különösen arra tekintettel, hogy az írásbeli észrevételeket előterjesztő érdekelt felek egyike sem vitatta, hogy a Fragkopoulosnak jogában állt az EK 29. cikkre hivatkozni.

40. Egyrészről régóta elfogadott, hogy az EK 29. cikk közvetlenül alkalmazható, és olyan jogosultságokkal ruházza fel az egyéneket, amelyeket a nemzeti bíróságoknak tiszteletben kell tartaniuk[24]. Másrészről, a korinthoszi mazsola egyes régiók közötti forgalmának kezdeti tilalma befolyásolhatja – még ha csak esetlegesen is – az export mennyiségét. Abból, hogy az érintett tagállam régiói között tilos e szőlő forgalma, logikusan következik, hogy exportja sem lehetséges. Ebben az esetben természetes, ha párhuzamot vonunk a fent hivatkozott Jersey Produce Marketing Organisation ügyben hozott ítélettel. Az 553/1977. sz. törvény 1. cikkének (2) és (4) bekezdése többek között két tilalmat is tartalmaz a korinthoszi mazsola exportjára, ha ez utóbbi nem felel meg az említett törvényben a helyi feldolgozásra, tárolásra és csomagolásra meghatározott feltételeknek.

41. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre igenlő választ adjon, abban az értelemben, hogy egy olyan vállalkozás, mint a felperes, mely mazsola feldolgozásával és kiszerelésével foglalkozó, a tagállam olyan meghatározott régiójában letelepedett vállalkozás, amelyben a nemzeti törvény tiltja, hogy a tagállam más régióiból származó, különböző fajtájú mazsolaszőlőt szállítsanak feldolgozás és csomagolás céljából, és amely vállalkozás számára pedig lehetetlen a hivatkozott fajtájú mazsolaszőlőkből nyert mazsola exportja, hivatkozhat arra a bíróság előtt, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ellentétesek az EK 29. cikkel.

42. Már csak azt kell megtudni, hogy a nemzeti intézkedés ténylegesen mennyiségi korlátozás, vagy kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés-e, amelyek közül mindkettőt tiltja az

23 – E tekintetben a Bíróság már úgy ítélkezett, hogy egy olyan nemzeti intézkedés, amely egyes árucikkeknek egy tagállam különböző régiói közötti forgalmát szabályozza, még akkor sem tekinthető a behozatal bármilyen korlátozásának, ha hatással lehet a kiviteli forgalomra (lásd a C-293/02. sz. Jersey Produce Marketing Organisation ügyben 2005. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-9543. o.] 72. pontját).

24 – A fent hivatkozott Redmond-ügyben hozott ítélet 66. és 67. pontja, valamint a C-47/90. sz. Delhaize és Le Lion ügyben 1992. június 9-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-3669. o.) 28. pontja.

EK 29. cikk. Mivel első pillantásra úgy tűnik, hogy a görög jogszabály nem valósít meg a kivitelre vonatkozó közvetlen mennyiségi korlátozást, csupán szabályozza azt, ezért önmagában nem minősül közvetlen mennyiségi korlátozásnak. Ennélfogva azt kell megállapítani, hogy a nemzeti jogszabály a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül-e. Ehhez meg kell határozni, melyek azok a feltételek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy egy ilyen azonos hatású intézkedés megállapítható legyen.

43. E kérdésben a Bíróság ítélkezési gyakorlata igen változatos[25].

44. Korábban a Bíróság az EK 29. cikk vizsgálatát összekötötte az EK 28. cikk vizsgálatával, más szóval a Dassonville-ügyben hozott ítélet[26] egyaránt alkalmazandó a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésekre és a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésekre.

45. A Bíróság, valószínűleg attól tartva, hogy Pandóra szelencéjét nyitotta ki, a Groenveld-ügyben hozott ítéletében különbséget tett az EK 28. cikkben és az EK 29. cikkben foglalt intézkedések között oly módon, hogy az EK 29. cikk hatályát kizárólag azokra az intézkedésekre korlátozta, „amelyeknek az a célja vagy hatása, hogy sajátosan korlátozzák a kiviteli forgalmat, és ennek következtében a tagállam belső kereskedelme és exportkereskedelme között eltérő bánásmódot hoznak létre oly módon, hogy a hazai terméknek vagy az érintett állam belső piacának különleges előnyt biztosítanak a többi tagállam kereskedelmének vagy termelésének rovására”[27]. A „Groenveld” formula annak megállapításához tehát, hogy egy intézkedés kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés-e, három rendkívül korlátozó feltétel egyidejű teljesülését követeli meg, továbbá az EK 29. cikk alkalmazását kizárólag hátrányos megkülönböztetést megvalósító intézkedés esetén teszi lehetővé.

46. A továbbiakban a Bíróság – legalábbis főszabály szerint – megerősítette a „Groenveld” formulát. Még a közelmúltban is, a fent hivatkozott Gysbrechts et Santurel Inter ügyben, annak ellenére, hogy a főtanácsnok e formula módosítását javasolta, a Bíróság fenntartotta a fent hivatkozott Groenveld-ügyben hozott ítéletében alkalmazott elvi jelentőségű megállapítását[28]. Ugyanakkor, ítélkezési gyakorlatában a Bíróság nem vizsgálta mindig hasonló

25 – Ezen ítélkezési gyakorlat alakulásának pontos elemzésére vonatkozóan bátorkodom hivatkozni a Trstenjak főtanácsnok által a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben előterjesztett indítványra, pontosabban annak 28. és azt követő pontjaira.

26 – Amely szerint mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés „a tagállamok minden olyan kereskedelmi szabályozása, amely alkalmas arra, hogy közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan megakadályozza a Közösségen belüli kereskedelmet” (a 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1974., 837. o.] 5. pontja.

27 – A 15/79. sz. Groenveld-ügyben 1979. november 8-án hozott ítélet (EBHT 1979., 3409. o.) 7. pontja.

28 – Lásd a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet 40. pontját.

szigorral a „Groenveld” formula három feltételének tényleges megvalósulását. Állításomat három példával támasztom alá.

47. Elsőként, néhány ítéletben[29] a Bíróság, úgy tűnik, eltekintett a harmadik feltétel utolsó részétől, azaz attól, hogy a szóban forgó intézkedésnek a hazai termék számára biztosított különleges előnyt a többi tagállam termelésének vagy kereskedelmének rovására kell biztosítania.

48. Ezt követően, a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítéletében, azt követően, hogy a fent hivatkozott Groenveld-ügyben hozott ítéletére hivatkozott, mégsem vizsgálta, hogy az adott ügyben a „Groenveld” formula három feltétele együttesen teljesült-e. A főtanácsnok emellett felhívta a Bíróság figyelmét arra, hogy az említett formula feltételeinek szigorú alkalmazása nem teszi lehetővé egy kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fennállásának megállapítását[30]. A körülményekre tekintettel a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó tilalom, bár különbségtétel nélkül alkalmazandó, „következményei általában jelentősebbek a határokon átnyúló eladások esetén”[31], és emiatt a szóban forgó intézkedés„valójában fokozottabban érinti az exportáló tagállam piacáról történő termékkivitelt, mint az érintett tagállam nemzeti piacán történő termékértékesítést”[32]. A Bíróság pusztán ebből az egy vizsgálatból a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fennállására következtetett.

49. Végül, amikor az ügy közös piacszervezésre vonatkozik, a Bíróság kevésbé szigorú feltételeket fogad el a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fennállásának megállapítására. Ebben az esetben az intézkedés megkülönböztető jellege nem feltétel. A fent hivatkozott Vriend-ügyben hozott ítéletében, amely későbbi a fent hivatkozott amelyet Groenvel-ügyben hozott ítéletnél, tehát a Bíróság, figyelemmel arra, hogy az EGK-Szerződés 30. és 34. cikke szerves része a közös piacszervezésnek, úgy ítélte meg, hogy „a közösség külkereskedelme vonatkozásában a szóban forgó árucikkek [piacának említett közös szervezése] a kereskedelmi ügyletek szabadságán alapul, és azzal ellentétes minden olyan tagállami szabályozás, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan

29 – A teljesség igénye nélkül lásd a 172/82. sz., Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage és társai ügyben 1983. március 10-én hozott ítélet (EBHT 1983., 555. o.) 12. pontját; a 237/82. sz. Jongeneel Kaas és társa ügyben 1984. február 7-én hozott ítélet (EBHT 1984., 483. o.) 22. pontját; a fent hivatkozott Delhaize és Le Lion ügyben hozott ítélet 12. pontját; a C-388/95. sz. Belgium kontra Spanyolország ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3123. o.) 41. pontját; a C-209/98. sz. Sydhavnens Sten & Grus ügyben 2000. május 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3743. o.) 24. pontját; a C-108/01. sz. Consorzio del Prosciutto di Parma et Salumificio S. Rita ügyben 2003. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-5121. o.) 54. pontját és a fent hivatkozott Ravil-ügyben hozott ítélet 40. pontját. A fent hivatkozott Belgium kontra Spanyolország ügyben valószínűleg a teljes harmadik feltétel kimaradt a vizsgálatból.

30 – Lásd a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben előterjesztett főtanácsnoki indítvány 34–40. pontjait.

31 – A fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet 42. pontja.

32 – Ugyanott, 43. pont.

akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet”[33]. Ebből következően közös piacszervezés fennállása esetén a Bíróság összeköti az EK 29. cikk vizsgálatát az EK 28. cikk vizsgálatával, éppúgy, mint korábban tette, és amint azt a fent hivatkozott Groenveld-ügyben hozott ítéletet követően egyes esetekben továbbra is alkalmazta[34].

50. Mivel a Bíróság ily módon megállapította, hogy az [EK 28. és 29. cikk] értelmében a tagállamok között tilos a behozatalra vagy a kivitelre vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés, hozzátéve, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint[35] „ezek a tilalmak minden olyan tagállami szabályozásra kiterjednek, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet”[36], ami nem valósul meg abban az esetben, ahol a Bíróság elé terjesztett ügyben közös piacszervezés szerepel. A Bíróság tehát kifejezetten hivatkozik a Dassonville-ügyben hozott ítéletre[37]. A Bíróság ezt az eltérő bánásmódot azzal magyarázza, hogy az EK 28. és az EK 29. cikk a közös piacszervezés szerves részét képezik, és mivel a Közösség adott ágazatban ilyen szabályozást fogadott el, ezért a tagállamok kötelesek tartózkodni minden olyan intézkedéstől, amely attól való eltérést valósítana meg, illetve azt veszélyeztetné[38].

51. A jelen ügyben kétségtelen, hogy a „Groenveld” formula alkalmazása alapján a görög jogszabály nem tartozik az EK 29. cikkben foglalt tilalom hatálya alá. Aligha állapítható meg, hogy a görög jogszabály következtében különböző bánásmód jött létre a Görög Köztársaságon belüli kereskedelem és az ezen államból külföldre történő kivitel közötti, mivel a belső forgalom tilalmát – az export tilalmát megelőzően – minden korinthoszi mazsolaszőlőre alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy exportra vagy a belső piacra szánják. A görög termelés és belső piac részére, a többi tagállam kereskedelmének vagy termelésének rovására biztosított ilyen előny nem könnyen bizonyítható, mivel az írásbeli észrevételt előterjesztő érdekelt felek erre vonatkozóan nem szolgáltattak információt.

52. Ennélfogva a görög jogszabályt csak kizárólag azzal az indokkal lehet az EK 29. cikkel ellentétesnek minősíteni, hogy a Bíróság a közös piacszervezéssel érintett ágazatban a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésekre vonatkozóan

33 – A fent hivatkozott Vriend-ügyben hozott ítélet 8. pontja.

34 – A Groenveld-ügyben hozott ítéletet megelőző időszakra lásd a fent hivatkozott Redmond-ügyben hozott ítélet 58. pontját; a későbbi ítélkezési gyakorlat kapcsán többek között lásd a fent hivatkozott Vriend-ügyben hozott ítéletet, lásd még a fent hivatkozott van Luipen ügyben hozott ítélet 8. pontját.

35 – Ez a megállapítás kissé meglepő, mivel már bemutatásra került, hogy e tárgyban a Bíróság ítélkezési gyakorlatának nem legjellemzőbb vonása az állandóság.

36 – A C-272/95. sz. Deutsches Milch-Kontor ügyben 1997. április 15-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-1905. o.) 23. és 24. pontja.

37 – Ugyanott.

38 – A fent hivatkozott Fishermen's Organisations és társa ügyben hozott ítélet 52. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

kevésbé szigorú külön ítélkezési gyakorlatot alakított ki[39].

53. Az a nemzeti jogszabály, amely megtiltja, hogy a Fragkopoulos a B régióból vagy az A régió első alrégiójából származó mazsolaszőlőt szerezzen be, nyilvánvalóan hatással van az alapeljárás felperese által folytatott export mennyiségére. Az export szabályozása emellett további terhet jelent a hatálya alá tartozó exportőrökre. Ilyen körülmények között úgy tűnik, hogy a szóban forgó görög jogszabály valójában olyan kereskedelmi szabályozás, amely a fent hivatkozott Vriend ügyben hozott ítélet értelmében alkalmas arra, hogy közvetlenül, és potenciálisan megakadályozza a Közösségen belüli kereskedelmet.

54. Az 553/1977. sz. törvényt ezáltal a főszabály szerint az EK 29. cikk által tiltott, kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni.

55. A kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést is felteszi a Bíróságnak, hogy a görög jogszabály, amely az oltalom alatt álló eredetmegjelölés elismerésének lehetőségét kizárólag azon mazsolaszőlő tekintetében ismeri el, amelyet a származása szerinti régióban dolgoztak fel és csomagoltak, ellentétes-e vagy sem az EK 29. cikkel. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy az 553/1977. sz. törvénynek nem célja, hogy közvetlenül szabályozza a „Vostizza" oltalom alatt álló eredetmegjelölés használatának feltételeit. Csak az említett törvény 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának a contrario értelmezésével, és kizárólag amiatt, hogy az említett OEM-et 1998-ban regisztrálták uniós szinten, lehet arra következtetni, hogy az általában az A régió első alrégiójában termelt korinthoszi mazsola elveszítheti OEM-ként történő elismerését, amennyiben jogszerűen bejuthat a B régióba, vagy jogellenesen az A régió második alrégiójába.

56. Ennek megállapításával ez a kérdés könnyebben megválaszolható, mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi szinten OEM-ként elismert árucikkekre vonatkozó, a termékleírásokban meghatározott egyedi korlátozások valóban a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseknek minősülnek[40].

57. Erre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdésre azt a választ adja, hogy az 553/1977. sz. törvényhez hasonló törvényi rendelkezések, amelyek tiltják az ország különböző régióiból származó mazsolaszőlő behozatalát, tárolását és feldolgozását egy olyan meghatározott régióban, ahol csak a helyben termelt mazsolaszőlő kivitel céljából történő feldolgozása engedélyezett, illetve azok a rendelkezések, amelyek az OEM közösségi szintű elismerésének lehetőségét kizárólag azon mazsolaszőlő tekintetében ismerik el, amelyet a

39 – Így nem tudok egyéb következtetésre jutni, mint hogy más eredmény születne, ha a korinthoszi mazsolára nem vonatkozna közös piacszervezés, és – még ha ez a gondolkodás a jelen ügy szűkebb keretét meg is haladja – fel kell tennem a kérdést, hogy ez az eltérő bánásmód, a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésekre vonatkozó ezen szigorúbb álláspont egyéb esetben is megállja-e a helyét.

40 – A fent hivatkozott Ravil-ügyben hozott ítélet 84–88. pontja; a fent hivatkozott Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ügyben hozott ítélet 51–59. pontja.

származása szerinti régióiban dolgoztak fel és csomagoltak, az EK 29. cikkben tiltott kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseknek minősülnek.

származó mazsolaszőlő behozatalát[41], tárolását és ezt követően az A régióból kiinduló exportját tiltó, nem pedig az A régióban termelt szőlő tilalmát tartalmazó nemzeti rendelkezés igazolásának lehetőségére vonatkozik. Habár a kérdést előterjesztő bíróság nem tett fel erre vonatkozó kérdést, véleményem szerint ezzel összefüggésben néhány észrevételt kell tenni.

C – *A harmadik kérdésről*

58. Arra az esetre, ha a Bíróság a nemzeti jogszabályt az EK 29. cikkben tiltott kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősíti, a kérdést előterjesztő bíróság felteszi a kérdést, hogy egy ilyen jogszabály igazolható-e. Pontosabban a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy egy kiváló minőségű, de közösségi szinten OEM-ként nem elismert termék védelme az EK 30. cikk értelmében vett kényszerítő közérdekeken alapuló jogszerű célkitűzésnek minősül-e vagy sem.

60. A nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában úgy vélte, hogy az 553. sz. törvény (1) cikkének (4) bekezdése, amely a korinthoszi mazsola minden szállítását megtiltja az A régió alrégiói között, olyan termék minőségének és hírnevének védelme érdekében került bevezetésre, amelynek oltalom alatt álló eredetmegjelölését uniós szinten jegyezték be (a jelen ügyben ez a „Vostizza" megjelölésű korinthoszi mazsola). Márpedig, az EK 30. cikknek megfelelően az EK 29. cikk nem zárja ki a kivitelre vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket többek között az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol.

1. Az A régió alrégiói közötti behozatal, tárolás, csomagolás és export tilalmáról

59. A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése az 553/1977. sz. törvény 1. cikkének (2) bekezdése, vagyis a B régióból

61. A Bíróság több alkalommal megállapította, hogy „az eredetmegjelölések az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok részét képezik"[42]. Emellett, „[a]z alkalmazandó szabályozás

41 – Emlékeztetni kell arra, hogy a jelen okfejtésben a „behozatal" szót „beszállítás" értelemben kell alkalmazni, lásd a jelen indítvány 38. pontját.

42 – A fent hivatkozott Belgium kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 54. pontja; a fent hivatkozott Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ügyben hozott ítélet 64. pontja és a fent hivatkozott Ravil ügyben hozott ítélet 49. pontja.

védi azok jogosultjait a megnevezések olyan harmadik személyek által történő jogosulatlan használatával szemben, akik a megnevezésnek az idők során szerzett hírnevét akarnák kihasználni. Az eredetmegjelölések célja annak biztosítása, hogy a velük ellátott termék valamely meghatározott földrajzi területről származik, és egyedi jellemzőkkel rendelkezik. Jelentős hírnevet szerezhetnek a fogyasztók körében, és a használatukhoz szükséges feltételeket teljesítő termelők számára lényeges eszközt jelentenek a vásárlóközönség vonzására. Az eredetmegjelölések hírneve a fogyasztókban keltett képzet révén működik. Ez a képzet alapvetően a termék egyedi jellemzőitől, illetve általánosabb értelemben a minőségétől függ. Ez utóbbi határozza meg végső soron a termék hírnevét. A fogyasztók felfogásában a termelők hírneve és a termék minősége közötti kapcsolat továbbá attól a meggyőződésüktől függ, hogy az eredetmegjelöléssel értékesített termékek eredetiek-e”[43]. Az 553/1977. sz. törvény 1. cikkének (4) bekezdése tehát, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság jogosan feltételezte, az EK 30. cikkben található ipari és kereskedelmi tulajdon védelme alapján válhat igazolhatóvá.

2. Az A és a B régió közötti szállítás, tárolás, csomagolás és export tilalmáról

62. Azonban nem elegendő annak megállapítása, hogy az intézkedést az EK 30. cikkben található célkitűzés indokolja, mivel ezt az indoklást alá kell támasztani azzal, hogy a szóban forgó rendelkezés szükséges és arányos. Amennyiben az OEM hiánya a Fragkopoulos letelepedése szerinti régióban azzal a következménnyel jár, hogy az 553/1977. sz. törvény 1. cikke(2) és (4) bekezdését a kitűzött cél, illetve a közérdek feltétlenül érvényesítendő követelményeinek meghatározása során külön kell elemezni, e rendelkezések arányosságának vizsgálatát együtt is el lehet végezni. Erre a későbbiekben visszatérek[44].

63. A Bíróság a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy „[a]z EK 29. cikkel ellentétes nemzeti intézkedés igazolható az EK 30. cikkben szereplő indokok valamelyikével, valamint a közérdek feltétlenül érvényesítendő követelményeivel, feltéve, hogy az érintett intézkedés arányos a követett legitim céllal”[45]. Ennélfogva azt kell megvizsgálni, hogy ha az A régió második alrégiójában termelt, azaz a „Gulf” kategóriába tartozó

43 – A fent hivatkozott Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ügyben hozott ítélet 64. pontja és a fent hivatkozott Ravil ügyben hozott ítélet 49. pontja.

44 – Lásd a jelen indítvány 70. és azt követő pontjait.

45 – A fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet 45. pontja.

korinthoszi mazsola tekintetében egyetlen OEM-et sem jegyeztek be uniós szinten, hivatkozni lehet-e az EK 30. cikkben felsorolt indokokra vagy a közérdek feltétlenül érvényesítendő követelményeire.

64. Az 553/1977. sz. törvény 1. cikke (2) bekezdésének célja, hogy megakadályozza az A régióból és a B régióból származó korinthoszi mazsola vegyítését. Az A régióban termelt korinthoszi mazsolaszőlőt jobb minőségűnek ismeri el a B régióban előállítotthoz képest. Ez előbbi ára magasabb is. A „Vostizza" szőlő kiváló minősége vitathatatlan, tekintettel arra, hogy OEM-jét uniós szinten bejegyezték. Ezzel szemben a „Gulf" kategóriába tartozó szőlő kiváló minőségére csupán az 553/1977. sz. törvény indoklásából, valamint a kérdést előterjesztő bíróságnak és a görög kormánynak az OEM elismeréssel nem rendelkező „Gulf" szőlő különleges elismertségére vonatkozó nyilatkozataiból lehet következtetni. A „Gulf" szőlőnek a B régióban termelt korinthoszi mazsolaszőlőhöz viszonyított jobb minősítése olyan lényegében szubjektív elemeken alapul, mint a termék görögországi fogyasztói körében fennálló hírneve vagy különleges megítélése, amely elemeket a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie.

65. Ugyanakkor számomra meglepő, hogy a Görög Köztársaság nem kérelmezte a „Gulf" szőlő uniós szintű OEM-ként való bejegyzését, ha annak minősége és jellegzetességei olyan jelentőséggel bírnak a fogyasztók szemében, hogy minden egyéb szőlőfajtának az A régió második alrégiójába történő beszállítását meg kellett tiltani[46]. Az a tény, hogy az 553/1977. sz. törvény nem tartalmaz a „Gulf" szőlő minőségére közvetlenül vonatkozó előírást, gyengíti a görög kormány azon érvét, mely szerint a cél a minőség védelme és a termékek értékének növelése. Ez a törvény olyan intézkedéseket sem tartalmaz, amelyek közelről vagy távolról hasonlítanának egy termékleíráshoz.

66. Márpedig a terméknek a tagállamban fennálló különleges elismertsége alapjául szolgáló, OEM elismerés nélküli kiváló minősítésének megőrzése önmagában nem lehet elegendő a feltétlenül érvényesítendő követelmény megvalósulásához. Ezt a Bíróság már korábban kimondta az Alfa Vita Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos[47] ügyben hozott ítéletében. Amennyiben ettől eltérően ítélkezne, ez azzal a – véleményem szerint túl nagy – veszéllyel járna, hogy a tagállamok vitatható, és az áruk szabad mozgását sértő intézkedéseiket a minőség és a hírnév megőrzésével indokolhatnák anélkül,

46 – A nemzeti, illetve uniós szinten bejegyzett OEM hiánya annál is inkább meglepő, mivel a B régió egyik szőlőváltozatára jegyeztek be eredetmegjelölést (lásd a jelen indítvány 10. pontját).

47 – A C-158/04 és C-159/04. sz. egyesített ügyekben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8135. o.) 23. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „a minőségi célkitűzés igazolásként történő figyelembevételével kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az áruk szabad mozgását akadályozó nemzeti intézkedés nem igazolható kizárólag azzal, hogy a minőségi élelmiszereket kívánja támogatni. Az áruk szabad mozgását gátló akadály igazolásánál ugyanis az ilyen célkitűzés csak más, feltétlenül érvényesítendőként elismert követelménnyel, például a fogyasztó vagy az egészség védelmével kapcsolatban vehető figyelembe".

hogy uniós bíróságnak azt módjában állna ellenőrizni vagy megvizsgálni. A jelen ügyben, amint arra a felperes írásbeli észrevételeiben rámutatott, annak elismerése, hogy a „Gulf" szőlő minőségének megőrzése feltétlenül érvényesítendő követelmény, függetlenül attól, hogy nem ismerték el OEM-ként, annak elfogadásához vezethet, hogy a Görög Köztársaságnak jogában áll átjárhatatlan belső határok felállítása egyes termékek állítólagos tisztaságának megőrzése érdekében. Ezzel a lehetőséggel a többi tagállamnak is rendelkeznie kellene. Márpedig a nemzeti területek helyi érdekeltségű termelés szerinti ilyen megosztása teljes mértékben ellentétes a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései szellemével, annál is inkább, mivel az uniós jog biztosítja az olyan árucikkek elismeréséhez és értékének ellenőrzött növeléséhez szükséges eszközöket, amelyek kiváló minőségük, regionális jellemzőik vagy az előállításukhoz szükséges know-how miatt részesülhetnek védelemben.

67. Egy OEM bejegyzése ugyanis a termelők által vállalt, többek között a termékleírásban foglalt számos kötelezettség teljesítésének ellentételezése. A görög jogszabály esetében a helyzet számomra aszimmetrikusabb: a „Gulf" szőlő kiváló minősítését anélkül rendelték el, hogy erre külön bizonyítékokat szolgáltattak volna. Az 553/1977. sz. törvény értelmében ez a minőség csak a másik régióba történő szállítás, az ottani tárolás, csomagolás tilalmával biztosítható. Ugyanakkor a jogszabály a minőség megőrzésére semmilyen egyéb kötelezettséget nem ró a termelőre. Termékeik forgalmát anélkül korlátozza, hogy ez utóbbiak az OEM megszerzésének előnyéből részesülhetnének.

68. A görög kormány lényegében azzal védekezik, hogy a Bíróság az uniós szinten bejegyzett OEM esetén fennálló kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát kiterjesztette minden olyan ezzel egyenértékű jogra, amely a nemzeti jog szerint védendő minőséggel és nemzeti hírnévvel kapcsolatos. A görög kormány által felhozott cél a termék minőségének, eredetiségének és hírnevének védelme. Ugyanakkor továbbra is meggyőződésem, hogy a „Gulf" szőlő változataira vonatkozó uniós szintű OEM-bejegyzés hiányában, és a fentiekben kifejtett okokból ez a kiterjesztés nem célszerű, és hogy ez a célkitűzés nem alkalmas arra, hogy az EK 29. cikkel ellentétes nemzeti intézkedést igazoló feltétlenül érvényesítendő követelmény legyen.

69. Végül meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben egy másik feltétlenül érvényesítendő követelményre, például a fogyasztók védelmére[48] is lehet-e hivatkozni, amint azt a Bíróság elfogadta a fent hivatkozott Alfa Vita

48 – A Bíróság a fogyasztók védelmét ugyanis olyan közérdekű legitim célnak ismerte el, amely igazolja az áruk szabad mozgásának korlátozását: lásd a fent hivatkozott Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos ügyben hozott ítéletében[49]. A görög kormány semmilyen adatot nem szolgáltatott a különösen a korinthoszi mazsola piacát érintő, és a mazsolafogyasztók különleges védelmének igazolására alkalmas csalásokra vonatkozóan. Megfelelő információ hiányában a nemzeti bíróság feladata, hogy részletesen megvizsgálja, a nemzeti jogszabály ténylegesen a fogyasztók védelmére irányul-e.

70. Azonban, még abban az esetben is, ha a fogyasztók védelme ilyen, az 553/1977. sz. törvény 1. cikke (2) bekezdése igazolásának alátámasztására szolgáló követelménynek minősülne, még arról is meg kell győződni, hogy ez az intézkedés az elérni kívánt céllal arányos-e.

3. Az A régió alrégiói közötti behozatal, tárolás, csomagolás, valamint az A és B régión keresztül történő export tilalmának arányosságáról

71. Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság maga is vizsgálta az 553/1977. sz. törvény 1. cikke (2) bekezdésének arányosságát, és hogy az általa feltett előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések egyike sem vonatkozik közvetlenül erre a problémára. Ugyanakkor a harmadik kérdésre adandó válaszhoz szükségképpen mérlegelni kell az arányosság vizsgálatának eredményét. Ezt erősíti az a tény, hogy valamennyi, a Bíróság előtti írásbeli eljárásban részt vevő érdekelt fél, a görög kormány kivételével, észrevételt tett ebben a kérdésben.

72. A kérdést előterjesztő bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában ismertetett vizsgálata alapján véleményem szerint felmerül a kérdés, hogy az elvégzett arányossági vizsgálat kellően megalapozott-e.

73. Emlékeztetni fogok tehát arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „ahhoz, hogy valamely nemzeti szabályozás az arányosság elvével összhangban álljon, nemcsak azt kell vizsgálni, hogy a felhasznált eszközök alkalmasak-e a követett célok megvalósítására, hanem azt is, hogy azok nem haladják-e meg azt a mértéket, amely e cél eléréséhez szükséges”[50]. Más szóval azt kell megvizsgálni, hogy vannak-e a fogyasztók (az 553/1977. sz. törvény 1. cikke(2) bekezdésének vonatkozásában) vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon (az említett törvény 1. cikkének (4) bekezdése vonatkozásában) védelme szempontjából kellően hatékony[51], de a közösségen belüli

49 – Lásd a jelen indítvány 66. pontját.

50 – A fent hivatkozott Alfa Vita Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos ügyben hozott ítélet 22. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a Gysbrechts és Santurel Inter ügyben hozott ítélet 51. pontja.

51 – És nem éppolyan hatékony: lásd a jelen indítvány 78. pontját.

kereskedelemre vonatkozóan kevésbé korlátozó hatású intézkedések.

74. A kérdés technikai szempontjainak értékelése előtt egy logikai szemponttal kezdeném. Mivel a B régióban termelt szőlő nyilvánvalóan számottevően rosszabb minőségű az A régióban termeltnél, a B régió termelői az A régió *teljes* területéről származó mazsolaszőlőt jogosultak feldolgozni, tárolni, csomagolni, majd exportálni; ennek egyetlen következménye az, hogy az említett termelők a forgalomba kerülő mazsolán külön címkével kötelesek feltüntetni, hogy kevert mazsoláról van szó. A nemzeti jogszabály tehát úgy tekinti, hogy a rosszabb minőségű mazsolát termelő régió feldolgozhatja a jobb minőségű mazsolát. Figyelembe véve a termelőknél (akik ehhez a keverékhez valóban vásárolhatnak jobb minőségű, de magasabb árú mazsolaszőlőt) ezzel kapcsoltban felmerülő többletköltségeket, a csalás veszélye korlátozott, és a termelőkkel szemben előírt külön címke feltüntetésének kötelezettsége révén a megtévesztés is elkerülhető.

75. Márpedig ez a logika teljes mértékben, értelemszerűen alkalmazható az A régióra is. Mivel az A régiónak a Fragkopoulos letelepedése szerinti alrégiójában termelt mazsolaszőlőt az első alrégióban előállítotthoz, és „Vostizza" OEM-ként bejegyzett mazsolaszőlőhöz képest rosszabb minőségűnek tekintik, nem látom elfogadható indokát annak a tilalomnak, amely szerint az A régió második alrégiójának termelői nem dolgozhatnak fel az első alrégióból származó mazsolaszőlőt (amely így esetleg elveszíti OEM-jét), a B régió kevert mazsolát előállító termelőivel szemben előírtakhoz hasonló címkézési kötelezettségek betartása mellett. Ilyen körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a nemzeti szabályozásnak az állítólagosan elérni kívánt célhoz képest fennáll-e koherens és szisztematikus jellege[52].

76. A korinthoszi mazsolaszőlő változatainak megkülönböztetésére szolgáló technikai módszerekkel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság a felek által beterjesztett érvelések és szakértői tanúvallomások alapján megállapította, hogy a lehetséges ellenőrzési módok nem elegendőek. A kérdést előterjesztő bíróság van a legmegfelelőbb helyzetben ahhoz, hogy értékelje a felek érvelésének helytállóságát. Ugyanakkor úgy vélem, hogy ezen értékelés során e bíróságnak két körülményt kell szem előtt tartania.

52 – A Bíróság ítélkezési gyakorlatának értelmében: lásd a C-243/01. sz. Gambelli és társa ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13031. o.) 67. pontját és Bot főtanácsnok által a C-203/08. sz. Sporting Exchange ügyben 2010. június 3-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-4695. o.) alapjául szolgáló ügyben előterjesztett indítvány 69. és azt követő pontjait.

77. Elsőként, a Fragkopoulos a tárgyalás során újból megerősítette, hogy nem kívánja a saját termelése szerinti régióból származó korinthoszi mazsolát más régióból beszerzett korinthoszi mazsolával keverni. E tekintetben meg kell említeni a Holland Királyság által írásbeli észrevételeiben felhozott érvet, mely szerint a kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy a régiók közötti forgalom abszolút tilalma – amely az ismert következményekkel jár az exportforgalomra – helyett nem lehet-e kötelezni a korinthoszi mazsolát elállítókat külön gyártósorok, vagy akár külön raktárak használatára, amelyek mindegyikén, illetve mindegyikében csak egy helyről származó korinthoszi mazsola tárolható, feldolgozható és csomagolható.

78. A kérdést előterjesztő bíróság abban is pontosít, hogy a vizuális ellenőrzés (minőségellenőr által végzett megfigyelés) is olyan kevésbé korlátozó intézkedésnek tekinthető, amely révén a szőlő eredete megállapítható. Ugyanakkor e bíróság úgy véli, hogy „noha ez a módszer a [z 553/1977. sz. törvényben felállított] tilalmaknál enyhébb intézkedést jelent, e tilalmakhoz képest mégsem ugyanolyan hatékony, és azonos hatású […]intézkedés”[53]. Úgy vélem azonban, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak le kell mondania a tiltásokkal „azonos hatékonyságú” intézkedések fellelésének gondolatáról, mivel egy abszolút tilalom hatékonyságával éppenséggel semmi sem ér fel. Ennélfogva talán éppen a görög jogszabály tartalmát kellene felülvizsgálni, és ennek fényében a kérdést előterjesztő bíróság feltehetné a kérdést, hogy egy túlságosan korlátozó, megelőző mechanizmus helyett nem lehetne-e egy, előre be nem jelentett, helyben végzett ellenőrzéseken alapuló, szankcionáló mechanizmust alkalmazni, amely véleményem szerint az áruk szabad mozgását kevésbé veszélyezteti (annál is inkább, mivel a Szerződésben foglalt tilalmak alóli bármilyen kivételt szigorúan kell értelmezni[54]), és elég könnyen megvalósítható, figyelemmel a korinthoszi mazsolatermelők korlátozott számára az A régióban[55]. Ebben az esetben, megismétlem, kizárólag a kérdést előterjesztő bíróságnak áll módjában az ilyen típusú ellenőrzéstől minimálisan elvárt hatékonyság meghatározása.

79. E körülmények között javasom, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdésére azt a választ adja, hogy a tagállam nemzeti törvénye által földrajzilag meghatározott termék minőségének védelme, amely termék tekintetében nem került elismerésre annak lehetősége, hogy olyan különleges megkülönböztető jellel rendelkezzen, amely

53 – Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 22. pontját.

54 – A 29/72. sz. Marimex-ügyben 1972. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1972., 1309. o.) 4. pontja; a 46/76. sz. Bauhuis-ügyben 1977. január 25-én hozott ítélet (EBHT 1977., 5. o.) 12. pontja; a C-95/01. sz. Greenham és Abel ügyben 2004. február 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-1333. o.) 40. pontja és a C-333/08. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 2010. január 28-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-757. o.) 87. pontja.

55 – A tárgyaláson a Fragkopoulos megerősítette, hogy az A régió második alrégiójában csak négy vagy öt termelő működik, míg az A régió első alrégiójában a „Vostizza” elnevezésű korinthoszi mazsola termelésén csupán két termelő osztozik. Mivel a B régióban engedélyezett a szőlő keverése, előre be nem jelentett ellenőrzést csupán az A régióban kellene végezni.

általánosan elismert, egy meghatározott földrajzi területről való eredetéhez kötődő kiváló minőségére és egyediségére utal, nem minősül az EK 30. cikkben meghatározott, az ipari és kereskedelmi tulajdon védelmén alapuló indoknak, sem olyan feltétlenül érvényesítendő követelménynek, amely igazolja az EK 29. cikk alapján főszabály szerint tiltott intézkedést. Ugyanakkor a Bíróság elfogadta, hogy a fogyasztók védelme ilyen feltétlenül érvényesítendő követelménynek minősíthető, azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megbizonyosodnia arról, hogy a nemzeti jogszabály valóban hozzájárul-e e cél megvalósulásához. Egyébként, annak szem előtt tartásával, hogy a Szerződés szabályai alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni, a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie, hogy a vitatott nemzeti rendelkezés arányos-e, miután megvizsgálta az érintett tagállam területén termelt korinthoszi mazsola szabad mozgását kevésbé veszélyeztető lehetőségeket.

VI – Végkövetkeztetések

80. Mindezen megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Symvoulio tis Epikrateias által feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

„1) Egy olyan vállalkozás, mint a felperes, amely mazsola feldolgozásával és kiszerelésével foglalkozó, a tagállam olyan meghatározott régiójában letelepedett vállalkozás, amelyben a nemzeti törvény tiltja, hogy a tagállam más régióiból származó, különböző fajtájú mazsolaszőlőt szállítsanak feldolgozás és csomagolás céljából, és amely vállalkozás számára lehetetlen a hivatkozott fajtájú mazsolaszőlőkből nyert mazsola exportja, hivatkozhat arra a bíróság előtt, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ellentétesek az EK 29. cikkel.

2) Az 553/1977. sz. törvényhez hasonló törvényi rendelkezések, amelyek tiltják az ország különböző régióiból származó mazsolaszőlő behozatalát, tárolását és feldolgozását egy olyan meghatározott tartományban, ahol csak a helyben termelt mazsolaszőlő kivitel céljából történő feldolgozása engedélyezett, illetve azok a rendelkezések, amelyek az OEM uniós szintű elismerésének lehetőségét kizárólag azon mazsolaszőlő tekintetében ismerik el, amelyet a származása szerinti régióban dolgoztak fel és csomagoltak, az EK 29. cikkben tiltott kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseknek minősülnek.

3) A tagállam nemzeti törvénye által földrajzilag meghatározott termék minőségének védelme, amely termék tekintetében nem került elismerésre annak lehetősége, hogy olyan különleges megkülönböztető jellel rendelkezzen, amely általánosan elismert, egy meghatározott földrajzi területről való eredetéhez kötődő kiváló minőségére és egyediségére utal, nem minősül az EK 30. cikkben meghatározott, az ipari és kereskedelmi tulajdon védelmén alapuló indoknak, sem olyan feltétlenül érvényesítendő követelménynek, amely igazolja az EK 29. cikk alapján főszabály szerint tiltott intézkedést. Ugyanakkor a Bíróság elfogadta, hogy a fogyasztók védelme ilyen feltétlenül érvényesítendő követelménynek minősíthető, azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megbizonyosodnia arról, hogy a nemzeti jogszabály valóban hozzájárul-e e cél megvalósulásához. Egyébként, annak szem előtt tartásával, hogy a Szerződés szabályai alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni, a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie, hogy a vitatott nemzeti rendelkezés arányos-e, miután megvizsgálta az érintett tagállam területén termelt korinthoszi mazsola szabad mozgását kevésbé veszélyeztető lehetőségeket."